

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Семенова Н. В.

**ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
з навчальної дисципліни
«МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ІЗ РІЗНИМИ
НОЗОЛОГІЯМИ»**

Рівень вищої освіти «бакалавр»

Спеціальність 227 «ФТ та ЕТ»

Денна форма навчання

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні кафедри теорії
та методики фізичної культури
27 серпня 2020 р. протокол № 1

_____ зав. кафедрою Боднар І. Р.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика фізичного виховання дітей із різними нозологіями» є закріплення знань загальних теоретико-методичних основ фізичного виховання дітей різного віку та засвоєння методичних і організаційних особливостей фізичного виховання дітей із ослабленим здоров'ям, які за станом здоров'я скеровані до спеціальних медичних груп. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сучасний стан і перспективи удосконалення ФВ дітей із різними нозологіями; сучасні теоретико-методичні підходи щодо змісту і організації ФВ у ДНЗ і ЗОШ; завдання, принципи і функції ФВ дітей, що за станом здоров'я належать до СМГ; критерії поділу дітей СМГ на групи і підгрупи для занять з ФВ; особливості проведення різних організаційних форм фізкультурно-оздоровчої роботи у ДНЗ із дітьми з ослабленим здоров'ям; особливості методики побудови уроку ФК і позаурочних форм ФВ учнів СМГ; сучасні підходи у плануванні, обліку і контролю у ФВ дітей із різними нозологіями; особливості методики занять з ФВ дітей з різними захворюваннями; специфічні методичні прийоми по застосуванню вправ із оздоровчою, профілактичною метою; протипоказані їм засоби ФВ та рекомендовані засоби і особливості їх застосування;

вміти: планувати, організовувати і здійснювати процес ФВ з дітьми різного віку, які за станом здоров'я скеровані до СМГ в умовах ДНЗ, ЗОШ; організувати і провести заняття, урок ФК, різні позаурочні форми ФВ, різні організаційні форми фізкультурно-оздоровчої роботи у ДНЗ, вести облік і контроль; оволодіти нетрадиційними методиками, що сприяють профілактиці виникнення супутніх захворювань, ліквідації або стійкій компенсації порушень з боку органів і систем, викликаних тим чи іншим захворюванням, сприяють загартуванню, гармонійному фізичному розвитку, фізичному удосконаленню, формуванню знань, вмінь та навичок, звички та потреби в заняттях фізичними вправами.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1-2

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовний модуль 3		Змістовний модуль 4	
Денна форма навчання						50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
6	8	10	5	4	17		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За модульно-рейтинговою системою навчальний курс дисципліни розподіляється на декілька змістових блоків-модулів. Кожний модуль включає основну і додаткову навчальну роботу. Види навчальної роботи студентів з конкретних дисциплін та їх оцінка визначаються на засіданні кафедри за поданням ведучого викладача, виходячи з її специфіки. Протягом семестру викладач проводить облік набраних студентами балів у журналі. Відсутність студентів на контрольній роботі, лабораторному, семінарському,

індивідуальному чи практичному занятті без поважних причин оцінюється у нуль балів.

За результатами всіх набраних балів у рейтинговій шкалі з кожної дисципліни кожному студентові групи виставляється кількість балів від 0 до 100, оцінка за чотирибальною національною шкалою і за шкалою ECTS .

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з дисциплін

Рівень, шкала ECTS, бали	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
1	2	3
<p>Високий, А, 90-100, відмінно</p>	<p>Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно обґрунтувати закони, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальнення знань</p>	<p>Студент самостійно розв'язує типові завдання різними способами; комбіновані й нестандартні проблемні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних і самостійних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати</p>
<p>Вище середнього, середній, В,С 82-89, 75-81 дуже добре, добре</p>	<p>Студент знає і може самостійно сформулювати основні закони, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести словесне, формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно обґрунтувати їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p>	<p>Студент володіє базовими навичками необхідними для самостійного розв'язання типових завдань, може самостійно підбирати раціональні методи їх розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення одержаних результатів. Студент може самостійно виконати роботи в повному обсязі і робити правильні висновки</p>
<p>Достатній, D, E 68-74, 61-67 задовільно,</p>	<p>Студент поверхнево відтворює основні поняття і визначення курсу не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, проте допускає окремі</p>	<p>Студент може розв'язати найпростіші типові задачі за взірцем, виявляє здатність виконувати основні елементарні операції, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити</p>

достатньо	помилки.	методи її розв'язання. При виконанні самостійних робіт студент виконує роботу за взірцем (інструкцією), але з помилками; робить висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
Початковий, FX, F 35-60, 0-34 незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії (принципи, закони, форми організації роботи)	Студент вміє розрізняти основні поняття, вміє розв'язувати найпростіші задачі. При виконанні самостійних робіт студент не може самостійно зробити висновки.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Змістовний модуль 1. Теоретико-організаційні основи фізичного виховання та рухової активності дітей із різними нозологіями у дошкільних установах та загальноосвітніх школах				
	Назва завдання	Характеристика	К-ть балів	Термін виконання
1.	Самостійна робота. Висвітліть основні характеристики рухових змін у період раннього дитинства та дошкільного віку. Охарактеризуйте основні фізіологічні зміни у процесі набуття «школи рухів».	Для виконання завдання з самостійної роботи підготуйте й запишіть у зошит інформаційне повідомлення про особливості росту і розвитку дитини від 0-6 років, оволодінню рухами у різні періоди розвитку.	0-2	Під час вивчення змістового модуля (семінарські заняття 1-2)
2.	Самостійна робота. Ознайомитися зі змістом	Студенти обговорюють інформацію попередньо	0-2	Під час

	таблиць та підготувати повідомлення за темою: «Терміни відновлення допуску учнів до фізичних навантажень після перенесених захворювань і травм».	ознайомившись із інструкцією про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, характеристикою груп. Звернітають увагу та занотовують у зошиті терміни відновлення допуску учнів до фізичних навантажень після перенесених деяких захворювань і травм: системи кровообігу, дихальної системи, органів травлення, сечостатевої системи.		вивчення змістового модуля (семінарське заняття 3-4)
3.	Відповіді на семінарах		0-4	
Змістовний модуль 2. Організаційні форми фізкультурно-оздоровчої роботи у ДНЗ із дітьми з ослабленим здоров'ям. Організаційно-методичні особливості проведення урочної та позаурочних форм занять з учнями СМГ.				
4.	Самостійна робота. Скласти комплекси вправ ранкової гігієнічної гімнастики (РГГ), фізкульт. хвилинки, фізкульт. паузи, рухливої гри, комплекси вправ для домашнього завдання тощо.	Обґрунтувати зміст комплексів вправ та вибір і особливості проведення рухливих ігор для дітей різного віку з ослабленим здоров'ям.	0-4	До семінарського заняття 5-6
5.	Відповіді на семінарах		0-5	
Змістовний модуль 3. Засоби і методи фізичного виховання дітей із різними нозологіями. Планування, облік і контроль у фізичному вихованні дітей.				
6.	Підготуйте презентацію - реферат про «Сучасні авторські системи оздоровлення», «Нетрадиційні системи оздоровлення» застосування фізичних вправ для зміцнення здоров'я (поліпшення дихання, травлення, зору,	Користуючись науково-популярною літературою, матеріалами мережі Інтернет, необхідно розкрити вплив авторської системи застосування фізичних вправ для зміцнення здоров'я. Доповідь (мультимедійна	0-4	До семінарського заняття 7-9

	зняття психоемоційного стресу тощо) у дітей різного віку.	презентація) виконується індивідуально або малогруповим способом.		
7.	Самостійна робота. Ознайомитися зі змістом програми з фізичної культури для учнів СМГ. Виберіть серед традиційних або розробіть власну систему тестових вправ для оцінювання рівня розвитку фізичних якостей і успішності школярів із фізичної культури у спеціальній медичній групі.	Вправи повинні бути цікавими для дітей, відповідати їхнім віковим, статевим і фізичним можливостям, стану здоров'я тощо, мати критерії оцінювання (придатні для застосування як нормативу). Обґрунтуйте свій вибір.	0-2	До семінарського заняття 10
8.	Відповіді на семінарах		0-7	
Змістовний модуль 4. Методика ФВ дітей з різними захворюваннями.				
9.	Самостійна робота. Скласти конспект уроку для дітей підгрупи «А» (захворювання на вибір) СМГ на підготовчий (основний або заключний) період.	При написанні враховуйте власний досвід, інтереси, проявіть творчий підхід, знання, отримані впродовж курсу методики фізичного виховання у спеціальній медичній групі.	0-2	До семінарського заняття 11-12
10.	Самостійна робота. Скласти комплекси вправ для дітей підгрупи «Б» «В» СМГ.	Комплекс повинен складатися з відповідної кількості вправ, передбачати певну кількість повторень з урахуванням віку дітей, періоду фізичного виховання, складності вправ, містити (або не містити) спеціальні вправи тощо, тобто відповідати вимогам методики занять у спеціальній медичній групі.	0-2	До семінарського заняття 13-14

11.	Відповіді на семінарах		0-5	
12.	Конспект самопідготовки		0-3	
13.	Написання модуля №1, модуля №2		0-4 0-4	
Загальна кількість			50	

Рекомендована література

Основна:

1. Інструкція про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0773-09#Text>

2. Боднар І. Інтегративне фізичне виховання школярів різних медичних груп: монографія / Іванна Боднар. – Львів: ЛДУФК, 2014. – 316 с.

3. Боднар І. Р. Теорія, методика та організація фізичного виховання учнів у спеціальній медичній групі : навч. посіб. / І. Р. Боднар. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 170 с.

4. Булатова М. М. Розвиток фізичних якостей / М. М. Булатова, М.М. Линець, В. М. Платонов // Теорія і методика фізичного виховання : [підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту]; за ред.Т. Ю. Круцевич. – Київ: Олімпійська література, 2008. –Т. 1, гл. 9. –С. 175 –295.

5. Дубогай О. Д. Методика фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / О. Д. Дубогай, А. В. Цьось. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 276 с.

6. Лист № 1/9-765 від 12.12.2019 Міністерства освіти і науки України «Щодо організації медико-педагогічного контролю на заняттях з фізкультури в закладах дошкільної освіти».

7. Особливості фізичного виховання у спеціальних медичних групах: методичні рекомендації / Я.М. Яців, Ю.О. Полатайко, Е.Й. Лапковський, З.В. Дума, Л.Б. Маланюк, Г.О. Пятничук, А.В.Синиця, Л.А.Хохлова.–Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2012–47с.

8. Полатайко Ю. О. Фізичне виховання школярів у спеціальних медичних групах / Ю. О. Полатайко. – Івано-Франківськ: Плай, 2004. – 161 с.

9. Програма для основної і спеціальної медичних груп загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура. 5-12 класи. // Зубалій М. Д. , Деревянко В. В., Лакіза М. М., Шегімага В. Ф., Майер В. І. – К. : Ранок, 2006. – 128 с.

10. Програма для основної і спеціальної медичних груп загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура. 1-4 класи. // Зубалій М. Д. , Деревянко В. В. , Лакіза М. М. , Шегімага В. Ф. , Майер В. І. – К. : Ранок, 2006. – 128 с.

11. Програми з фізичної культури для спеціальної медичної групи 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Майєр В.І., Дерев'янку В.В., - 2008.

12. Програми з фізичної культури для спеціальної медичної групи 5–9 класів / Майєр В.І., Дерев'янку В.В. – Київ, 2008.

13. Язловецький В. С. Фізичне виховання учнів з відхиленнями в стані здоров'я : навч. посіб. / В. С. Язловецький. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2004. – 352 с.

Допоміжна:

1. Арєф'єв В. Г. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту): Навч. Пос. для студентів навчальних закладів II – IV рівнів акредитації / В. Г. Арєф'єв, А. Г. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : Абетка–НОВА, 2001. – 384 с.

2. Булич Э. Г. Физическое воспитание в специальных медицинских группах : учеб. пособие для техникумов / Э. Г. Булич. – Москва : Высш. шк., 1986. – 255 с.

3. Вільчковський, Е. С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навчальний посібник для студ. дошкільних факультетів вищ. пед. навч. закладів / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок ; МОНУ. – 3-тє вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2017. – 428 с.

4. Вплив рухливих ігор на фізичний розвиток та працездатність дітей з вадами слуху та затримкою психічного розвитку / Шавель Х. Є., Музика Ф. В., Лесько О. М, Трач В. М. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2014. – Вип. 118, т. 1. – С. 388 – 392.

5. Грибовська І. Б. Оцінка рівня фізичного здоров'я у глухих дітей 6–9 років / І. Б. Грибовська // Фізична культура як фактор зміцнення здоров'я дітей і молоді в сучасних умовах : тези доп. – Одеса, 1994. – С. 29.

6. Грибовська І. Б. Особливості кардіорегулювання у глухих дітей раннього шкільного віку / І. Б. Грибовська, Г. П. Магльована, В. П. Рибак // Адаптаційні можливості дітей : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Одеса, 1996. – С. 23–24.

7. Грибовська І. Б. Функціональний стан вестибулярної, серцево-судинної і центральної нервової системи у глухих дітей / І. Б. Грибовська // Сучасний олімпійський спорт : тези міжнар. олімп. конгр. – Київ, 1997. – С. 34.

8. Грибовська І. Б. Оцінка функціонального стану вестибулярної сенсорної системи у глухих дітей 6–10 років / І. Б. Грибовська // Молода спортивна наука України : матеріали I Всеукр. конф. асп. галузі фіз. культури і спорту. – Львів, 1997. – С. 170–172.

9. Грибовська І. Б. Функціональний стан центральної нервової системи у глухих дітей 9–10 років / І. Б. Грибовська // Молода спортивна наука України : матеріали II Всеукр. наук. конф. асп. – Львів : ЛДФК, 1998. – Ч. 1. – С. 125–129.

10. Грибовська І. Особливості методики фізичного виховання глухих дітей : метод. рек. / Ірина Грибовська. – Львів, 2001. – 20 с.

11. Данилевич М. В. Рухова активність і здоров'я школярів / М. В. Данилевич // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали регіон. наук.-практ. конф. – Львів : ЛДІФК, 1998. – С. 34 – 36.

12. Лешунова К. В. Рухова активність як чинник психічного благополуччя дошкільника Дисертація на здобуття наукового ступеня канд. психологічних наук, Київ, 2015.

13. Лист МОН від 02.09.2016 № 1/9-456 «Щодо організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних навчальних закладах» Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/2016/09/08/list-mon-vid-02-09-2016-1-9-456-shhodo-organizatsiyi-fizkulturno-ozdorovchoyi-roboti-u-doshkilnih-navchalnih-zakladah/>

14. Музика Ф. В. Серцево-судинна система : лекція / Музика Ф. В. - Львів, 2020. - 12 с.

15. Мурза В. П. Фізичні вправи і здоров'я / В. П. Мурза. – Київ : Здоров'я, 1991. – 256 с.

16. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни “Фізичне виховання” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів спеціальної медичної групи із захворюванням серцево-судинної та дихальної систем I-II курсу денної форми навчання / авт.: О. В. Попрошаєв, В. С. Мунтян. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 52 с.

17. Наявко І. І. Організація і методика проведення занять та самостійної роботи з фізичного виховання зі студентами спеціальних медичних груп : навч. пос. / укл. : І. І. Наявко, В. М. Завійська, В. В. Іваночко [та ін.] – Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2008. – 130 с.

18. Няньковський С. Л. Динаміка стану здоров'я школярів в Україні за даними анкетного опитування / С. Л. Няньковський, М. С. Яцула, О. С. Няньковська, А. В. Титуса // Здоров'єребенка. - 2018. - Т. 13, № 5. - С. 425-431. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zd_2018_13_5_3.

19. Осінчук В. Г. Анкета: фізична культура і я (для дітей молодшого шкільного віку) / В. Г. Осінчук, Є. Н. Приступа, М. В. Данилевич. – Л. : [б. в.], 1995. – 4 с.

20. Пінчук Ю. В. Методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення / Ю. В. Пінчук // Логопедія. - 2012. - № 2. - С. 68-71.

21. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура» / М. М. Єфименко. — Тернопіль : Мандрівець, 2014. — 52 с.

22. Приступа Є. Н. До питання про генезу українських народних ігор : метод. матеріали на допомогу вчителю фіз. культури / Є. Н. Приступа ; за заг. ред. Л. О. Мазура. – Львів : ЛОНМІО, 1995. – 9 с.

23. Приступа Є. Н. Українські народні ігри, розваги та забави: методологія їх диференціації : метод. рек. / Є. Н. Приступа – Львів : ЛОНМШО, 1995. – 16 с.

24. Приступа Є. Н. Українські народні ігри в дошкільному вихованні / Є. Н. Приступа // Народні звичаї, традиції і природничі основи національного виховання дітей в дошкільних закладах України : тези доп. міжнар. наук. конф. Прикарпат. держ. ун-ту. – Івано-Франківськ, 1993. – С. 147–150.

25. Рухливі і спортивні ігри в школі : посіб. для вчителя / А. П. Демчишин, В. М. Артюх, В. А. Демчишин, Й. Г. Фалес. - Київ : Освіта, 1992. - 175 с. - ISBN 5-330-01719-X

26. Сафронова Г. Б. Методика комплексного дослідження слухової, вестибулярної і центральної нервової системи у глухих дітей / Г. Б. Сафронова, І. Б. Грибовська // Звітна наук.-практ. конф. викл. ін-ту за 1994р. – Львів, 1995. – С. 30–31.

27. Семенова Н. Контроль і самоконтроль на заняттях фізичним вихованням у закладах вищої освіти та в процесі самостійних занять студентів / Наталія Семенова // Перспективи розвитку фізичної культури і спорту в Україні : матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів, 2018. – С. 55–64.

28. Семенова Н. Організація фізичного виховання у спеціальних медичних групах ВНЗ I–II рівнів акредитації / Наталія Семенова // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту та здоров'я людини. – Львів, 2016. – Вип. 20, т. 2. – С. 310–314.

29. Семенова Н. Роль рухової активності у формуванні здоров'я дітей дошкільного віку / Наталія Семенова // Фізична активність і якість життя людини : зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (10 черв. 2020 р.). – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. – С. 102.

30. Семенова Н. Характеристика рівня добової рухової активності студенток I–II курсів медичного коледжу / Наталія Семенова, Анатолій Магльований // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2012. – Вип. 16, т. 4. – С. 136–142.

31. Семенова Н. Характеристика фізичної активності і соматичного здоров'я студентів I курсу медичного коледжу / Наталія Семенова // Фізична активність і якість життя людини : зб. тез доп. III Міжнар. наук.-практ. конф. (11–13 черв. 2019р.) / уклад. : А. В. Цьось, С. Я. Індіка. – Луцьк, 2019. – С. 98.

32. Семенова Н. Фізичне виховання у формуванні здорового способу життя студентів медичного коледжу / Семенова Н. // Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрантів та аспірантів „Проблеми формування здорового способу життя молоді” – Львів, 2017. – С. 55.

33. Теоретична підготовка студентів закладів вищої освіти з предмету "Фізичне виховання" Конспект лекцій / Г. Лапшина, О. Череповська, Р. Дмитрів, О. Мельник, Л. Дербаба, Н. Семенова, та ін. // за ред. Г.Г. Лапшиної – Львів: Поліграфіст, 2018, – 336 с.

34. Українські народні рухливі ігри у дошкільному навчальному закладі : навч. посіб. Вид.3-тє, перероблене й доповнене / уклад. : С. І. Матвієнко, І. І. Заплішний. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 152 с.